

YASA TASARISININ GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Prof. Dr. Ali GÜZEL*

Birleşik Metal-İş Sendikası Sayın Genel Başkanı,
Yargıtayımızın Çok Değerli Daire Başkanları,
Değerli Meslektaşlarım,
Birleşik Metal-İş Sendikası'nın Değerli Başkan ve Temsilcileri,

Sözlerime başlarken, ülkemizin bugünü ve yarını çok yakından etkileyecek olan "Sosyal Güvenlik Reformu"nu, bilimsel bir platformda değerlendirme olanağı yaratarak, bana ve sosyal güvenlik hukuku alanında ülkemizin en saygın bilim insanlarına düşüncelerini açıklama olanağı verdikleri için Birleşik Metal-İş Sendikası Genel Başkanı Sayın Adnan Serdaroğlu başta olmak üzere, Birleşik Metal-İş Sendikası tüm yönetim kurulu üyelerine ve bu sempozyumun başarılı bir biçimde sonuçlanması için büyük çaba gösteren Çalışma ve Toplum Dergisi Yayın Yönetmeni değerli arkadaşım Av. Murat Özveri'ye, huzurlarınızda bir kez daha teşekkür etmeyi yerine getirilmesi gereken zevkli bir görev saymaktayım. Ayrıca, ağır iş yüklerine karşın, Ankara'dan teşrif ederek bu Sempozyumu onurlandıran Yargıtay 10. Hukuk Dairesi Sayın Başkanı Coşkun Erbaş'a, 21. Hukuk Dairesi Sayın Başkanı Ali Güvener'e de teşekkür ve şükranlarımı arz ediyorum.

* *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi*

Değerli meslektaşlarım, benden önce sundukları, Çalışma ve Toplum Dergisinin bu özel sayısında okuyacağınız çok kapsamlı tebliğlerinde, “*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısı*”nı değişik yönleriyle değerlendirmeye tabi tutmuşlardır. Gerçekten, ilk tebliği sunan değerli genç meslektaşım Yard. Doç. Dr. Levent Akın, “*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısının Kişiler Bakımından Kapsamında Yeni Gelişmeler*” başlıklı tebliğinde, ilk önce Sosyal Sigortalar bakımından, sigortalı tanımı ve sigortalı gruplarını, “Bütün Sigorta Kollarından Yararlanan Sigortalılar” ile “Bazı Sigorta Kollarından Yararlanabilecek Sigortalılar” alt başlıklarıyla; daha sonra ise, genel sağlık sigortalısı kavramını ve genel sağlık sigortasının kişiler bakımından kapsamını incelemiştir. Sayın Akın, aynı tebliğ kapsamında, Tasarının isteğe bağlı sigortalılık ve topluluk sigortasına ilişkin hükümlerini de ayrıntılı olarak incelemiştir. Değerli Meslektaşım Doç. Dr. Nurşen Caniklioğlu, “*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısına Göre Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri*” başlıklı tebliğinde, sırasıyla Tasarının; iş kazası ve meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarına ilişkin hükümlerini değerlendirmiştir. Değerli Meslektaşım Prof. Dr. Ali Rıza Okur ise, “*Sosyal Güvenlik Reformu: Uzun Dönemli Sigorta Dalları*” başlıklı tebliğinde, sırasıyla Tasarının; malullük sigortası, yaşlılık sigortası ve ölüm sigortasına ilişkin hükümleri incelemiştir. Benden önceki son tebliği sunan Sayın Dr. Tufan Kaan ise, Tasarısının Genel Sağlık Sigortasına ilişkin hükümlerini değerlendirmiştir.

Sözü edilen tebliğlerde tartışılan noktalarda, tebliğ sahipleri ile aynı görüşleri paylaştığımı memnuniyetle ifade edebilirim. Bu tebliğlerde Tasarının teknik hukuk bakımından ayrıntılı değerlendirmesi yapılmış olduğundan, “Yasa Tasarısının Genel Değerlendirmesi” başlıklı bu tebliğimde aynı konuların ayrıntılarına girmek düşüncesinde değilim. Bu tebliğimde sadece genel nitelikli şu sorulara yanıt arama çabası içerisinde olacağım: İlk önce yasa Tasarısı ile nasıl bir sosyal güvenlik modelinin öngörüldüğünü dikkatlerinize sunmak istiyorum. İkinci olarak, reformun dayandırıldığı gerekçeleri irdeleyerek, bu gerekçelerin bilimsel bir temele dayanıp dayanmadığını sorgulamaya çalışacağım. Son olarak da, reform ile ulaşılmak istenen hedefe ulaşmada başarı sağlanıp sağlanamayacağı sorusuna yanıt aranacaktır.

1. Dünya Bankası ve İMF Modeli....

Yürürlüğe konulmak istenen sosyal güvenlik modeli, özde Dünya Bankası'nın desteğiyle İMF'nin etki çemberine aldığı gelişmekte olan ülkelere empoze etmek istediği bir modeldir. Bu model, ülkemiz sosyal güvenlik sistemini, Avrupa Birliği Sosyal Modelinden uzaklaştırmakta, gerçek anlamda bir sosyal güvenlik sistemi olarak nitelendirilemeyecek olan Kuzey Amerika sistemine

yaklaştırmaktadır¹. Bugün gelinen aşamada, sosyal güvenliğin sorunlarına konulan teşhis ve önerilen çözüm modelleri, aynı zamanda devletin nitelik ve işlevlerini de önemli ölçüde etkilemekte ve ortadan kaldırmaktadır. Sosyal devlet ve sosyal devleti yaşama geçiren bir araç ya da teknik olarak sosyal güvenlik, tarihsel oluşum sürecinde, sosyal devlet ya da refah devleti ile eşanlama gelir. Devlet, sadece ekonomik sistemi ve serbest pazarın işleyişini değil, sosyal alana da müdahale etmelidir. Bu ise, toplumda yaşayan insanları gereksinimlerden ve risklerin etkisinden kurtararak, sosyal güvenlik aracılığıyla, onlara asgari düzeyde bir ekonomik güvence sağlama anlamına gelir. Anayasanın 2. maddesinde de ifadesini bulan sosyal devlet kavramının ortaya çıkması ve kökleşmesi de bu olgunun bir sonucudur. Sosyal güvenlik sisteminin ciddi sorunlarla karşı karşıya olması, mevcut sistemin isabetsizliğini ve bu nedenle tümüyle ortadan kaldırılması gibi bir sonucu hiçbir zaman haklı kılmamaktadır. Mevcut sistem, oluşum koşulları ve kurumsal yapısı dikkate alındığında, *Avrupa Sosyal Modeli* ile büyük bir uyum içindedir. Oysa, Hükümetin reform önerisi benimsenir ve yasa tasarılarında öngörüldüğü gibi sistem tümüyle ortadan kaldırılırsa, Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde, Avrupa modeli ile daha başlangıçta önemli bir uyumsuzluk da ortaya çıkacaktır.

Ekonomik kriz gerekçe gösterilerek, ortadan kaldırılmak istenen sosyal güvenlik sisteminin yerini nasıl bir model almaktadır? Herşeyden önce, Yasa Tasarısının esas aldığı model, sosyal devleti dışlamakta ve neo-liberal devlet anlayışını egemen kılmaktadır. Yeni liberal devlette, doğal olarak sosyal güvenliğin ve sağlık hakkının yeri bulunmamaktadır. Geçmişteki ekonomik krizler ve bu kapsamdaki sorunlar sosyal devleti yaratırken, günümüzdeki ekonomik krizler ise sosyal devlet yerine liberal devleti ikame etmektedir. İşte, Hükümetin hazırladığı yasa tasarılarına karşı stratejiyi de asıl bu nokta belirlemelidir. Tarihsel süreçte, sosyal devlet ve sosyal güvenlik, ulus devletin bir ürünüdür. Ulus devletler, dış faktörlerden esinlenmiş olmakla birlikte, kendi tarihsel, ekonomik ve sosyal koşullarının süzgecinden geçirerek, siyasi erkleriyle belli bir sosyal koruma modeli oluşturmuşlardır. Bu, Avrupa ülkeleri açısından olduğu gibi, Türkiye açısından da doğruluk kazanmış bir olgu ve saptamadır. Buna karşılık, günümüzde her geçen gün zayıflayan ulus devlet, kendi işlevlerini ve kendi vatandaşlarının geleceğini belirleme konusunda etkinliğini de yitirmiş

¹ Ayrıntı için bkz. *Güzel*, Ali., Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Öngörülen Reform Mevcut Sorunlara Çözüm mü?, *Çalışma ve Toplum*, 2005/4, 61 vd; *Aynı Yazar*, Avrupa Birliği Giriş Sürecinde Ülkemizdeki Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının Durumu, Tebliğ, İstanbul Yüksek Ticaret ve Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunları Derneği Ankara Şubesi Sempozyumu, 13 Aralık 2004, 38 vd; *Aynı Yazar*, Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları, panel Tebliği, DİSK, Ankara, 8-9 Ekim 2004, DİSK Yayınları No. 49, Şubat 2005, 133 vd.

bulunmaktadırlar². Asıl belirleyici olan uluslararası sermayenin sözcülüğünü yapan, Dünya Bankası, İMF ve OECD gibi uluslararası finans kuruluşlarıdır. Söz konusu kuruluşlar, neoliberal öğretinin tüm dünyada yaygınlaşması çabasını sürdürmektedirler. Savundukları ve tek seçenek olarak sunmak istedikleri ideolojide, sosyal devlet ve sosyal güvenliğe yer bulunmamakta, herşey piyasa güçlerine, işletmelerin (asıl olarak çokuluslu şirketlerin) küresel pazarda rekabet koşullarına terk edilmekte ve bireyin kendi geleceğini güvenceye kavuşturmada tek başına sorumluluk üstlenmesi, istenilmektedir.

İşte, bu kuruluşların ve temsil ettikleri ideolojinin etki çemberine girmiş olan ülkelerde, ulus devletlerin, geçmişten farklı olarak, sosyal sorunlara çözüm getirmeleri artık olanaksız hale gelmekte ve çoğu kez, anılan kuruluşların önerdiği modeller (reçeteler- stand-by anlaşmaları!...) belirleyici olmaktadır. Örneğin, Dünya Bankası, 1994 yılında yeni bir sosyal güvenlik modelini içeren bir rapor hazırlayarak, bu modelin tüm dünya ülkelerinde esas alınması yönünde büyük çaba içinde olmuştur³. Önerilen model, savunulan ideoloji ile uyumlu olarak sosyal güvenliğin özelleştirilmesi hedefine yönelik bulunmaktadır. Bu model, başta Şili olmak üzere diğer birçok Latin Amerika ülkesinde yaşama geçirilmiştir. Aynı modelin Avrupa ülkelerinde de uygulanması istenmiştir. Nitekim, AB'ye üye devletlerde (Almanya, Fransa, Belçika) iktidardaki siyasi partiler, önerilen reçeteler doğrultusunda mevcut sosyal güvenlik sistemlerini köklü bir biçimde değiştirmek de istemişlerdir. Ancak, toplumun Avrupa Sosyal Modeli ve bu bağlamda sosyal güvenlik sistemlerine olan bağlılığı nedeniyle işçilerin, memurların ve sendikal örgütlerinin ve giderek tüm toplumun tepkisi üzerine geri adım atarak, mevcut sistemlerini koruyarak sorunlara çözüm arayışına gitmek zorunda kalmışlardır. Buna karşılık, İMF'nin kısılcacında olan ülkelerde, İMF reçetelerine dayalı sosyal güvenlik modeli harfiyen uygulamaya konulmuştur. Dünya Bankası'nın desteği ile İMF tarafından önerilen sosyal güvenlik modeli, iki aşamada biçimlenmiştir. 1990'lı yılların başında, sosyal güvenliğin tamamen özelleştirilmesi hedefine odaklanılmıştır. Ancak, bu modelin uygulandığı ülkelerde başarısızlıkla sonuçlanması ve Avrupa ülkelerinde bu modele gösterilen şiddetli tepkiler üzerine, sosyal güvenliğin tümüyle özelleştirilemeyeceği bilincine varılmış ve bu kez sosyal güvenliği başka bir biçimde tasfiye etme stratejisi geliştirilmiştir. İşte, daha önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının sunduğu "Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Önerisi" ve bu öneriler esas alınarak hazırlanan yasa tasarıları, tümüyle bu stratejinin bir yansıması ve ürünü olmaktadır. Dolayısıyla, önerilen bu modelin Türkiye'nin

² Bkz. *Dupeyronx/ Borgeto/Lafore/Ruellan*, Droit de la sécurité sociale, Dalloz, 2001, 75 vd.

³ Bkz. *Singh, A.*, Réforme des pensions, marché boursier, formation du capital et croissance économique: un commentaire critique sur les propositions de la Banque mondiale, Rev. Int. Séc. Soc., 3/96, 27 vd.

gerçeklerinden yola çıkılarak hazırlandığı yönündeki söylem inandırıcı gelmemektedir. Gerçek olan husus, bu modelin tümüyle Dünya Bankası⁴ ve İMF reçetelerine dayalı olarak hazırlandığıdır. Nitekim, Bakanlığın Reform Önerisinin (Nisan 2005) de esas olarak, Dünya Bankası uzmanlarının projeksiyonları doğrultusunda hazırlandığı, bu raporun önsözünde açık bir biçimde ifade edilmiştir. İMF 8. Gözden geçirme niyet mektubunda da, sosyal güvenlik reformlarını analiz eden bir çerçevenin geliştirileceği, 2004 Eylül sonuna kadar, tercih edilen emeklilik reform sistemi stratejisine karar verileceği, bu stratejinin halihazırda faaliyet gösteren üç emeklilik kurumunun birleştirilmesini, emeklilik sistemine ilişkin açıkların 2007 yılına kadar sürekli azalan bir seyir izler hale getirilmesini ve bu açıkların uzun dönemde GSMH'nın %1'i seviyesine düşürülmesinin amaçlandığı vurgulanmıştır. IMF'nin de yeni stand-by anlaşmasının önkoşulu olarak sosyal güvenlik reformunu zorunlu görmesinin nedenini de buradan aramak gerekir.

2. Yanılığlara dayalı bir reform...

Sosyal Güvenlik reformunun gerekçeleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, "**Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Önerisi, Nisan 2005**" başlıklı⁵ ve Dünya Bankası uzmanlarının da katkıda bulunduğu raporda açıklanmıştır. Söz konusu raporda; "mevcut sosyal güvenlik kurumlarının, sosyal güvenlik sistemlerinin en önemli amacı olan vatandaşlarımızı yoksulluğa karşı koruma amacını etkili bir biçimde ve yeterince yerine getiremedikleri", "Devlet bütçesinden karşılanan açıkların ülkemizin borçlarını ve faiz oranlarını artırdığı, hayat pahalılığına, yatırımlarda daralma ve işsizliğe yol açtığı ve sosyal güvenlik sisteminin mevcut yapısının ülke ekonomisinin geleceğini ve toplumsal barışı tehdit ettiği" ifade edilerek, "bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilecek bir reformun sağlayacağı tek ve önemli bir yarar, sistemin uzun vadede mali açıdan sürdürülebilir bir hale getirilmesini sağlamak olmayacaktır. Daha da önemlisi, kurumsal etkinliği artıracak olan böylesi bir reform, ayırım gözetmeksizin bütün vatandaşlarımıza, eşit koşullarda, hak ettikleri kapsam ve kalitede sosyal koruma sağlama olanağı yaratacaktır" biçiminde öngöründe bulunmaktadır. Mevcut sosyal güvenlik kurumlarının bütçe açıklarının her yıl çığ gibi arttığı yönündeki tespit doğrudur. Buna karşılık, diğer tespit ve öngörülerin ise bilimsel bir dayanağı bulunmamaktadır. Öncelikle, sosyal güvenliğin temel amacı, sosyal riskle karşılaşan bireye ekonomik güvence veya eski sağlığına kavuşacak tıbbi güvenceleri sağlamaktır. Sosyal güvenlik kapsamında sağlanan ekonomik ve tıbbi güvencenin düzeyi yükseldikçe, yoksulluğu azaltma veya önlemek gibi dolaylı bir

⁴ Bkz. Dünya Bankası Türkiye Raporu-2002)

⁵ Ayrıca bkz. Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Sosyal Güvenlik Reformu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, T.C. Başbakanlık Yayını, Ankara 2005.

etki ve sonuç da ortaya çıkacaktır. Nitekim sosyal güvenlik sistemlerinin yeterli olduğu gelişmiş Batı ülkelerinde sosyal güvenlik yardımları sayesinde yoksulluğun önemli ölçüde azaldığı görülmektedir⁶. Ancak, sosyal güvenliğin yoksulluğa karşı koruma gibi temel bir amacı da bulunmamaktadır. Çünkü sistem, sadece yoksullara değil, sosyal riskle karşılaşan tüm bireylere güvence sağlama temel amacına yöneliktir. Oysa, yanlış bir amaç ve temele dayalı bir reformla yeni bir sosyal güvenlik sistemi oluşturmak istenmektedir. Kaldı ki, mevcut sistem içinde kalınarak da aynı amaç ve sonuca varılabilecektir. Dolayısıyla, sunulan ve dayanılan gerekçe, sistemin köklü bir biçimde değiştirilmesine bilimsel ve doğru bir temel oluşturmamaktadır.

Reform önerisinin en belirgin gerekçesini, “kara delik” olarak algılanan sosyal güvenlik kurumlarının bütçe açıkları oluşturmaktadır. Reform sayesinde, sosyal güvenlik kurumlarına ulusal bütçeden yapılan kaynak transferinin önleneyeceği ve giderek bütçe açığının azaltılarak faiz dışı bütçe fazlası hedefine daha kolay ulaşılabileceği ifade edilmektedir. Bakanlığın Reform Önerisi Raporunda; “2004 yılında sosyal güvenlik kurumlarına bütçeden yapılması öngörülen transferlerin ulusal gelirin %4,5’ine ulaşacağı dikkate alındığında, sadece sosyal güvenlik kurumlarının açıklarının azaltılması durumunda bile, ekonomik dengelerin korunması için gereken faiz dışı fazla oranının daha makul seviyelere inmesi mümkün olacaktır” “ görüşüne yer verilmekte; IMF 8. niyet mektubunda da, üç emeklilik kurumunun birleştirilmesi halinde emeklilik sistemine ilişkin açıkların 2007 yılına kadar sürekli azalan bir seyir izler hale getirilmesinin ve bu açıkların uzun dönemde GSMH’nın %1’i seviyesine düşürülmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Bu gerekçe ve öngörüler de bilimsel gerçekleri yansıtmaktan çok uzak bulunmakla kalmamakta, sosyal güvenlik sistemine yönelik çok hatalı tespitlere de dayanmaktadır. Bütçe açıklarının asıl nedenleri üzerinde durulmadan, her kötülüğün kaynağı sosyal güvenlik sisteminden aranmaktadır. Herşeyden önce, konsolide bütçe giderlerinin yalnızca %11.33’nü oluşturan sosyal güvenlik kuruluşlarının açıklarını, bütçe açığının ve olumsuz ekonomik dengelerin başlıca nedeni olarak görmek ve sosyal güvenlik açıklarının azaltılması ile bütçeye ilişkin tüm sorunlara çözüm bulunacağı yönündeki tespit ve öngörü de ciddi bir yanılgıya dayanmakta, borç stokunun artmasına yol açan diğer birçok faktörü gözden uzak tutmaktadır⁷. Örneğin, Ankara Ticaret Odası’nın son bir araştırmasına göre, Türkiye son 10 yılda iç borç ve dış borç anapara ve faizi olmak üzere toplam 970.8 milyar dolar borç ödemiştir. Aynı Rapora göre, on yılda 144.3 milyar dolarlık dış borç anapara, 54.5 milyar dolarlık faiz olmak üzere

⁶ Bkz. *Dupeyronx/ Borgeto/Lafore/Ruellan*, 107 vd; *Deleeck*, H., *Pauvrete et efficacité de la sécurité sociale*, Dr. soc., juillet 1992.

⁷ *Hafar*, R., *Taslak Metine İlişkin Eleştiriler: Sosyal Güvenlik Sisteminde Reform Önerisi*, Petrol-İş Sendikası Notları, S:23, Ağustos 2004, 28 vd.

toplam 198.8 milyar dolarlık dış borç ödemesi yapılmıştır. Bütün bu borç stoğunun kaynağı, herhalde sosyal güvenlik kuruluşlarının bütçe açıkları değildir!...

3. Bilinmezlere dayalı bir reform....

Reform önerisi, gerekçeleri açısından yanılığara dayanmakla kalmamakta, reformla ulaşılmak istenen hedefler ve öngörüler de bilinmez veriler içermektedir. Dahası, amaçlar ile sonuçlar arasında çok ciddi çelişkiler bulunmaktadır. Reform ile sosyal güvenliğin kişiler açısından kapsamının yaygınlaşacağı öngörüsünde bulunulmaktadır. Ancak, sistemim kapsamı genişledikçe finansman yükü de o oranda artacaktır. Bu sonuç, bütçeden sosyal güvenlik için yapılan transferlerin azaltılması amacıyla daha başlangıçta çelişki yaratmaktadır. Mevcut sistemin yoksulluğu ortadan kaldırmadığı, eşitsizliklere yol açtığı ifade edilerek reform sayesinde bu sorunun çözüme kavuşturulacağı hedeflenmektedir. Oysa, Yasa Tasarısı incelendiğinde, ulaşılmak istenen hedeflerle çelişki yaratan düzenlemeler dikkati çekmektedir. İsbetle vurgulandığı gibi, Tasarı bir bütünlük içinde değerlendirildiğinde, sosyal güvenliğin sosyal boyutundan ziyade, ekonomik boyutunu ön plana çıkarmış, “*daha fazla prim, daha az aylık*” anlayışını esas almış⁸, özellikle malullük ve yaşlılık sigortasında aktüaryal dengeler ön plana çıkarılarak, mevcut sisteme göre geriye gidişi simgeleyen düzenlemelere yer verilmiştir⁹. Daha fazla prim, daha az aylık mantığına yaslanan bir yasal düzenlemenin, yoksulluk sorununa nasıl çözüm getireceği hususu da belirsizlik kazanmaktadır.

Oysa, sosyal güvenlik sisteminin gelir kaynaklarından ciddi bir artış sağlanmadan öngörülen hedefe ulaşma olanağı bulunmamaktadır. Çünkü, kapsamlı ve etkin bir sosyal korumanın sağlandığı Avrupa Birliği ülkelerinde sosyal koruma harcamaları, GSMH'nin %19–30'u düzeyine ulaşmış bulunmaktadır. Reform ile öngörülen hedefe ulaşılabilmesi için sosyal güvenlik harcamalarına aynı düzeyde pay ayrılması gerekecektir¹⁰. Oysa, Reform gerekçesinde devletin sosyal güvenlik harcamalarına genel bütçeden yapacağı katkının %1'e düşürüleceği öngörülmektedir. Sadece bu öngörü çağdaş bir devletin varlık nedeniyle de uyum sağlamamaktadır¹¹. Sosyal güvenlik kurumlarına bütçeden yapılan transferlerin milli gelirin %4.5'ine ulaşmasının, “ülke geleceği ve toplumsal barış” açısından bir tehdit gibi algılandığı dikkate alındığında, sosyal güvenlik harcamalarının Avrupa ülkelerinde olduğu gibi,

⁸ Bkz. *Caniklioğlu*, Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri,

⁹ Bkz. *Okur*, Uzun Dönemli Sigorta Dalları,

¹⁰ *Hapar*, Taslak Metine İlişkin Eleştiriler, 39; *Güznel*, Reform Mevcut Sorunlara Çözüm mü ?, 74.

¹¹ Ayrıntılı ve isabetli bir değerlendirme: *Hapar*, Taslak Metine İlişkin Eleştiriler, 30 vd.

GSMH'nın 20-25'ine ulaşması için hangi kaynaklara başvurulacağı hususu da çok daha ciddi bir endişe kaynağı olmaktadır.

Sosyal güvenlik ekonomiyeye bir yük olarak değil, dengeli ve sağlıklı bir toplumsal kalkınmanın aracı olarak algılanmalıdır. Bu nedenle, ekonomik politikalar ile sosyal politikaların uyum içinde olmasında yaşamsal bir zorunluluk bulunmaktadır. Bu kapsamda devletin görev ve sorumluluğu da ön plana çıkmaktadır. Sosyal güvenlik harcamalarını ve bütçeden yapılan transferleri kara delik gibi algılayıp, sistemi tasfiyeye yönelmek, "ülke geleceği ve toplumsal barış" açısından asıl tehlikenin tohumlarını ekmek anlamına gelecektir. Dünyadaki sosyal güvenlik sistemleri incelendiğinde, bugün ve gelecekte sosyal güvenliğin finansmanının, sadece işçi ve işverenlerin katkı payları ile karşılanamayacağı yönündeki bilimsel gerçek kesinlik kazanmaktadır. İşçi ve işveren katkısı yanında devletin de genel bütçeden düzenli katkı yapması kaçınılmaz görünmektedir. Örneğin Avrupa Birliği ülkelerinde sosyal koruma gelirleri içinde devlet katkısı, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, %30 ortalamasına ulaşmaktadır. Türkiye'de bütçe açıkları dışında, devletin sosyal güvenliğin finansmanına düzenli bir katkısı söz konusu olmamıştır. Reform önerisi bu bilimsel gerçeği dışlayarak, bilinmezliklerle dolu projeksiyonlara yaslanmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin finansman darboğazının aşılması ve Avrupa Birliği standartlarına uygun düzeyde sosyal koruma sağlanabilmesi için, bütçeden kaynak transferinin azaltılması yerine, düzenli olarak artırılması gerekmektedir. Bunun için de sistemin köklü bir biçimde değiştirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Reform önerisi, belirtilenler dışında, sosyal güvenlik sisteminin temel sorunlarını gözardı ederek çözüm arayışına yönelmektedir. Prime dayalı bir sosyal güvenlik sisteminde, istihdam yapısı ile sistemin finansmanı arasında doğrudan bir etkileşim söz konusudur. Sosyal güvenliği istihdam politikasından soyutlayarak değerlendirmek ve sorunlarına çözüm aramak olanaklı değildir. İşsiz kalan her işçi, sosyal güvenlik için gelir kaybı demektir. İstihdam olanakları artırılarak, işsizliği önleyici ekonomik ve sosyal politikalar yaşama geçirilemediği sürece, hangi model benimsenirse benimsensin, sosyal güvenliğin temel sorunlarına da çözüm bulunamayacaktır.

Son bir hatırlatmaya izin verilirse, sosyal güvenliğin kamu hizmeti ve insan hakkı niteliği, bu hakkın mali piyasalara ya da ekonomik verilere feda edilmesine, neo-liberal doğmaların etki çemberine terk edilmesine engel oluşturduğu hususuna da vurgu yapılmalıdır. Reformda esas alınan Dünya Bankası ve İMF'nin sosyal güvenlik modeli, sosyal devlet ve sosyal güvenliği mali piyasalara feda eden bir modeldir. Yasa tasarılarının teknik hukuk bakımından yetersizlikleri de dikkate alındığında, *Okur*'un isabetle vurguladığı gibi, bu Yasa ile "...Sosyal Güvenlik Reformu değil, sosyal kargaşa ve kaos yaratılmış" olacaktır¹².

¹² *Okur*, Sosyal Güvenlik Reformu: Uzun Dönemli Sigorta Dalları,